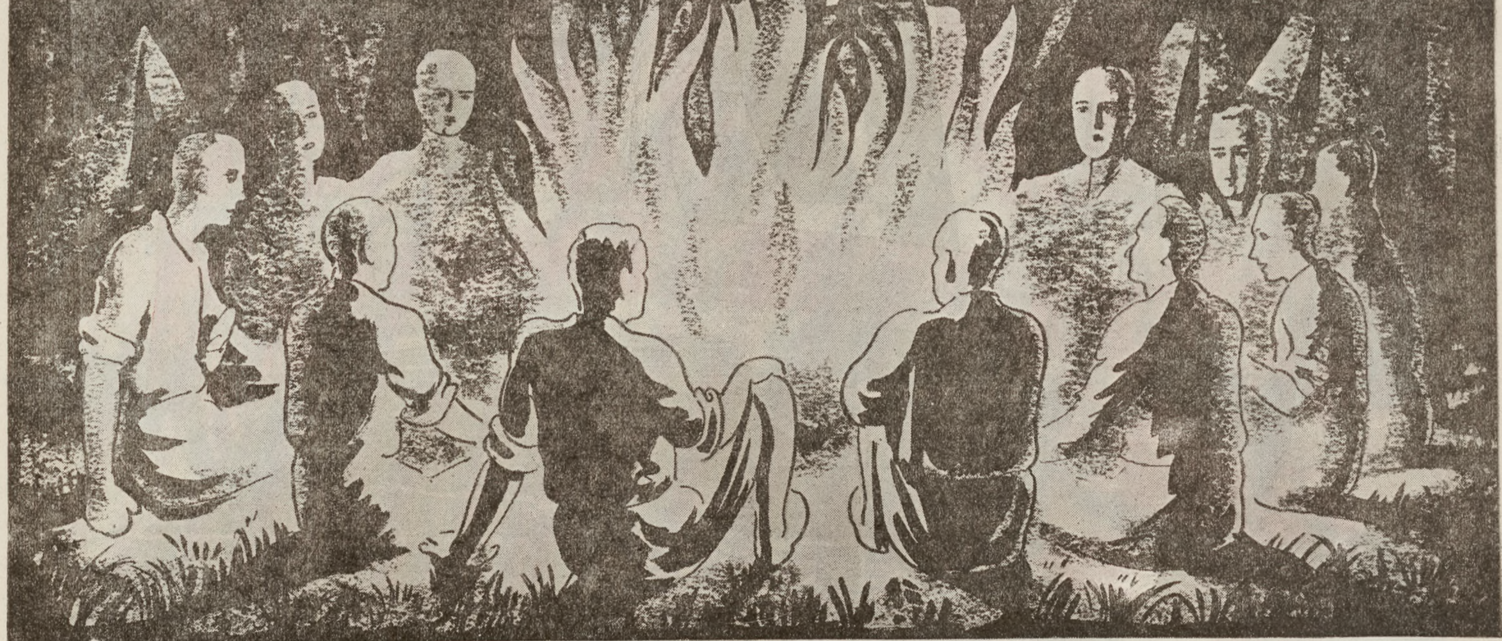
дорога

Ч. 3. БЕРЕЗЕНЬ Р. V·

Мандрівництво й співжиття з природою — це був зміст колишнього пластування.

Нещодавно, переглядаючи альбом зі світлинами, що дивним-дивом зацілів після сум'яття 1939/41 років, я знайшов у ньому давню світлину.

...Сагара коло Львова. Національний прапор іде гордо в гору. На першому плані лава виструнчених пластунів. Вони, приложеними до ширококрисих капелюхів, трьома пальцями правої руки, 2, 3 і 4, вітають його.

...Обіцяють! бути вірними Богу й Україні, помагати ближнім та підпорядковуватись своїм законам і керівним органам. І повсякчасно один одному це приречення нагадували.

Спомин. Та чи лише спомин?

Давніх, прогомонілих років польського лихоліття.

Перекинув побліддлу світлину й самохіть пригадались мені слова незабутнього Шевченка: „Раз добром налите серце ввік не прохолоне".

Та не лише, Друзі, наливались тоді серця української молоді довічним добром; вона себе в Пласті перевиховувала!

Після невдачі 1917/23 років, українська молодь збагнула де коріння наших історичних похибок, починаючи з княжих межиусобиць та боярських крамол — через Брюховецьких, Тетер, Носів — на Скрипниках, Юрках Коцюбинських, Любченках, Певних, кінчаючи. І постановила до тих історичних помилок більше, в майбутньому, не повертатись.

Звідси й ті три основні пластові обов'язки, Друзі. Ядро, довкола якого звільна наростав кришталь закону для нової української людини.

У них і вірність Богу й Батьківщині і шляхетність та жертвенність для братів однієї крови, а врешті вірність ідеї і проводові, що ту ідею очолює. Вірність, не в розумінні льояльности, а в розумінні відданости свому Провідникові й Землі, до останнього віддиху, до останньої краплини крови.

— — — — — — — — — — — — —

Добре знаємо, що великі будівлі будуються з малих цеглин. Цеглини мусять бути добре випалені; пройти пробу вогню. Проби в малому проходило теж українське юнацтво в своїй школі життя, що стихійно виросла з рідної землі.

Не з вини юнацтва почата будова розсипалась окремими цеглинами. Багато з них стало пізніше угольним каменем інших національних будов, доказуючи, що матеріял, який приготовив Пласт — добрий. Гартувався цей матеріял в краєзнавчих мандрівках, по таборах — у співжитті з рідною природою.

Юнацтво вичуло епоху, що йшла. Її образ влучно скреслив український поет О. Ольжич:

— — — — — — — — —

„Архангельська срібноголоса труба
Гремить крізь простори і души.
І мертві встають і шукають хреста.
Їх очі розчахнуто тьм'яні.
Встають наче поросль струнка і густа
Страшне покоління титанів".

Українська молодь ішла назустріч грядучій епосі.

Вона прийшла. Ми переживаємо її — співучасники великих днів і великих подій, з тривожною думкою, чи не перейдуть вони понад нами.

Застановімось тепер, Друзі, чи не слід зібрати всі сили, щоб відгребати, з попелу років, незагаслий жар традиції творчої системи перевиховання української молоді?

Щоб ватрою великою, осяйною — характерів розгорілась вона знову.

Щоб українська молодь, як і молодь інших, щасливіших, народів відчула радість життя в своїй організації „Куріні Молоді", зажила нарешті радощами й емоціями свого віку й з малого вчилася відповідальности у майбутньому, за велике! **(Вук.)**

З питань мандрівництва.

Є два роди мандрівництва.

Перший з них — це залізниця, авто, мотоцикль: машина. Перший з них — це переповнений поїзд, тонкі стіни готелів і пансіонів, стовпище по пляжах. Перший з них — це довге пасмо піль, лісів, домів, звірят, квітів — ув одній якійсь плутанині. Це стукіт лунких кроків на сходах і храпання принагідного, нічим зо мною не зв'язаного льокатора в сусідній кімнаті, це телефонічні дзвінки й грамофони... навіть у сховищі під Довбушанкою.

Втікаєш з-під ринви — на дощ!

Втікаєш від одного, шукаєш за чимось, воно гонить за тобою, знаходиш те, від чого ти втекти хотів.

Для прикладу возьмім лиш одну машину — авто. Мандрівництво має тобі отворити світ, а авто, вже своєю скорістю, замазує всі враження. Лишається лише одне, й то подібне до того, з гойдалки, чи „повітряної" залізнички в Люнапарку.

Що бачить керівник самоходу? Білу тасьму дороги, дороговкази, бензинові станції при шляху, а між ними хаос того, що творить найголовніший об'єкт туристики-мандрівництва: край, твою батьківщину.

Є і другий рід мандрівництва — це пластування.

Машина забиває духа, ізолює тебе... Нещирі тоді всі враження й рефлексії, нещирі переживання. Це все паперове. Рідне краєзнавство — це переживання, зокрема у молоді. Батьківщину треба переживати, а не лише оглядати. Не так важне, що ти побачиш, с к і л ь к и ти чого побачиш, але я к ти це побачиш, краще, я к ти це п е р е ж и в а є ш.

В центрі рідного краєзнавства треба поставити переживання, не об'єктивне спостерігання, а суб'єктивне сприймання. Всі наукові, чи соціологічні завдання, важні речі на мандрівці, але не вони рішають про високу вартість краєзнавства.

Не червоні Бедекери залишать слід у душах маси юних мандрівників, не той поспіх, з яким гониться молодь, що прибуває до Львова, від одної будівлі — до другої, від одного музею — до другого. Може ця молодь переживе колись і зрозуміє і ціль музеїв, і велич ренесансу Волоської церкви, чи безтурботність барокка св. Юра, але найчастіше для неї один деталь, вами може й незапримічений, може стати угольним каменем, не лиш життєвого переживання, але потім і світогляду.

Дайте молоді час і спромогу бути собою, навіть там, де до старших, здається, і каміння говорить. Чи до них промовить, не знаємо. Принайменше не тими словами, що до старших, але не запрягаймо молоді в машину, що старається машинізувати навіть почуття.

Як той, що тоне, кричить із бурунів гамору й метушні сьогоднішня людина цивілізації — за повітрям.

Сильні й дійсно творчі характери зі самоти та тиші черпали силу до великих змагань свого часу.

Чим був степовий Хорив для Мойсея, камінна пустиня для Ісуса Христа, запашний ліс Франціскові з Асижу, самітні мандрівки Будди й Ляотсе? Чи не джерелом їхньої сили характеру й глибини духа?

Кант склав свою „Крітік дер райнен Фернунфт" в тиші кеніґсберських лісів. Ніцше у мовчазних горах складав свій діялог зо Заратустрою, „Цавберфлєте" і Моцартова творчість зродилась і оформилась у тіні вишень малої хатини.

Велика самота зродила Франкового „Мойсея". В поліських борах і мертвій тишині мочаруватих пустинь, оформлювався дух Лесі Українки. „Злята Прага" сплодила в Уласа Самчука розбиті фрагменти плохих новель, а самота карпатських верхів велику тугу й епопею рідної землі — »Волинь«.

А що дало, вже в найновішій історії, силу тим одиницям, що валили престоли, спрямовували нації на нові рейки, що ставали прапорами ідей, що їх вони оформлювали й кидали між маси? Чи не ця довга самота підполярних пущ, самота еміґрації, самота сірих келій за плетінкою крат?

Видержували ту самоту лише ті, що ніколи перед нею не тікали. Правдиві мандрівники!

Традицію такого мандрівництва завдячуємо українському Пластові.

Бо самітні мандрівки в „дикі" околиці рідної землі, куди не забігає модний прогульковець, пластові табори — це

(Докінчення на стор. 20)

О. ГАЙ

ДУМКА

(У РОКОВИНИ СМЕРТИ Т. ШЕВЧЕНКА)

Всміхайся, звитяжче, з свого [п'єдесталу.
Бо стежку до тебе квітками услали,
Бо прапор свободи тримаєм в руках,
Бо запал і гнів твій кипить ув очах!
То ж ми клянемося суворо і грізно:
Ніхто з нас навколішках жити [не буде.
Бо йдем по землі, по твоїй ми [залізно
І сонце мечами гартує нам груди.
Хто може планету ковтнуть [ясноликy,
Хто випити може глибокеє море?
Ми — море, планета... Ніхто [не поборе
Нащадків звитяжця — від нині [до віку!

*

Як ясно, як світло, я бачу сьогодні,
Який ти окрилений сину народній.
Розцвів ти у ньому, у ньому погас...
Любіте свій нарід, як рідний Тарас.
Шануйте прекрасне, що зріє [з чужого.
Кохайте усе, що покільчилось [з свого.
Пізнаєте ви неповторний свій час.
Пізнаєте так, як великий Тарас.
Учітесь культури і мови чужої,
Не дайте своєї на глум — золотої,
Що прадіди мудрі плекали для нас.
Яку так любив незабутній Тарас.
Яка так сталево у нього дзвеніла,
Дніпровими хвилями грізно шуміла,
То громами била, то блискала враз.
Бо мову, мов меч, відточив нам [Тарас.

*

Всміхайся, звитяжче, з свого [п'єдесталу.
Бо шлях ми до тебе квітками услали
Бо прапор свободи несемо в руках.
Бо запал і гнів твій кипить ув очах.
Львів, 15. III. 1941.

Працюймо над собою

Мусимо розщепитись. Мусимо стати рівночасно підметом, який працює і предметом, над яким працюємо. Це, по правді, трудна річ бути рівночасно обсерватором і обсервованим, виховаелем і вихованцем, зверхником і підлеглим. Але нам конечно треба цього навчитись.

Нам, членам ,,Куренів Молоді'', які свідомо прагнуть, щоб виховати себе на громадян новітньої держави, треба вміти керувати собою в бажаному напрямку. Цей напрямок визначає виразно наш ,,Основний Закон'' і наші ,,Вимоги проб''. Поступово рухатись уперед, аж до повного опанування всього уладового знання, — це наша головна мета. Тому тут говоритиму не про те ,,що'' і ,,скільки'', а про те ,,як''. Як себе роздвоїти, як працювати над собою.

Буду говорити не про Вас, а про себе. Але Ви, читаючи це, думайте так само не про мене, а про себе. Без цього не зрозумієте мене, бо, як відомо, дуже важко ділитись з кимсь своїми внутрішніми переживаннями. А тут власне йде про призадуму. Хто цієї призадуми, цих високих почувань не вміє в себе викликати, той не зможе з успіхом працювати над собою.

Бувало, що в мене болів зуб. Це був нестерпний біль. Я почав його обсервувати. Я хотів довідатись, що це значить ,,нестерпний'' біль. І ось я переконався, що без потреби його прибільшую, вмовляю в себе більше, ніж справді є. Боліти, болить, приємно воно не є, головно тому, що триває безперервно, але він не є такий великий, як я собі його уявляв. Такими спостереженнями почав я себе потішати при дентистичних заходах. Чисто для досвіду вибрав я раз добровільно гіршу операцію, ніж вийняття зуба і мав нагоду обсервувати, що почувається при розлуплюванні кости, хоч і знечуленої, але не без чуття. Хочу тим сказати, що добре є обсервувати свої почування болю і знати, що його можна вмовлюванням в себе перебільшити і можна теж силою переконання зменшити. Гірше, що вмовлюванням в себе (автосуґестією) можна навіть викликати почування болю без ніякої причини в зовсім здоровій частині тіла.

Ось я себе роздвоїв: Я, моя воля внутрішнього помічання, моя увага, моє зацікавлення, призадума — це підмет, мій біль, почування мого тіла, це предмет. Якщо я не вмію внутрішньо вважати, себе обсервувати, цікавитися собою, то почування тіла, як ось тут біль, бере верх і може мене довести до самогубства. Це не маловажне!! Є такі почування, які ведуть до самогубства, але при достатній внутрішній обсервації виявляються безглуздими.

Я обсервував себе теж у гніві, у люті. Дехто подумає, що неможливо тоді себе обсервувати, або це не був гнів. Очевидно така обсервація це холодна вода на гарячу голову — гнів і лють притихають. Хочеться у люті строщити ворога. Буває трясусь мов у лихоманці, при чому готов кожної хвилини, якщо тільки ворог заслуговує на це, в зовсім спокійному тоні з ним розмовляти. Це, борони Боже, не якась рівнодушність до всього ледачого, що на світі діється! Ні, з шубравством геть, але лють, що відбирає думці ясність і певність своєї рації, — почування зайве і шкідливе.

Отже внутрішня обсервація всіх своїх почувань тіла, — це умова праці над собою. Ця обсервація дає доступ розумові, тобто досвідові почувань тіла.

Працював я і працюю постійно над собою в усіх тих ділянках, до яких відносяться вимоги наших проб. До праці над собою потрібна охота. Маю її. А охота походить з приємности, зацікавлення або часом з потреби. Одначе приємність чи зацікавлення це тільки спонука до праці над собою. Праця над собою все ж таки праця, часто теж важка праця, тобто боротьба з труднощами і то з правила немалими. Приємність чи зацікавлення не зменшують труднощів, лише помагають перемагати їх. Це щось подібне до змагання: приємно їздити на лещатах, але ця приємність не зменшує небезпеки, що можна скрутити чи зламати ногу або, що в горах може лещатаря засипати лявина. Це підкреслюю тому, що багато людей, які йдуть за покликом праці над собою, перекидають свій запал з ділянки на ділянку, уникаючи труднощів, вкінці знеохочуються, мовляв ,,мене вже те все не цікавить''.

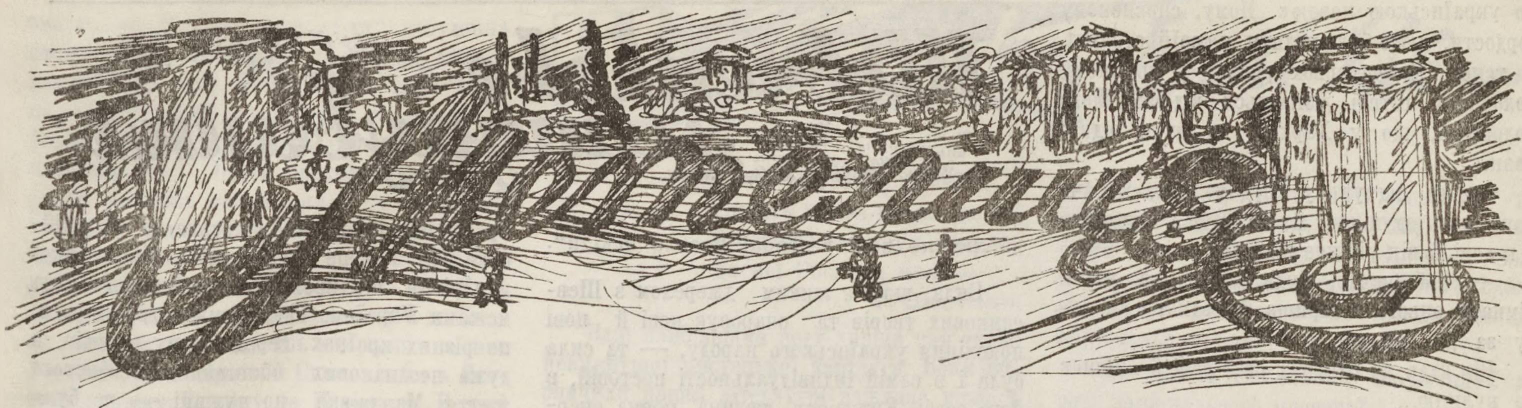
Праця над собою вимагає витревалости поборення лінивства, — тобто вмовлювання в себе безсилля при зустрічі з трудністю. Лінивство, це є почування тіла, яке при браку внутрішньої обсервації бере верх і велить людині вірити, що перед нею труднощі, яких вона не в силі подолати. Від таких людей можна почути слова: ''Я цьому ніяк не дам ради, цього не підійму, не зможу ніколи навчитись. Не можу''! Це — слово безсилля, що опанувало ліниву людину і не дає їй нераз попробувати подолати перебільшену трудність. Що гірше, такі люди перекидають відтак це уявлене безсилля з себе на цілий свій народ і кажуть: Українці ніколи не зможуть домогтися цього, або того! Таких людей не переконують ніякі приклади, що ніхто інший лише люди витривалі, вперті у праці над собою створили речі на світі, про які ледачі від віків казали, що це ніколи не вдасться. Якже то воно було з тою залізницею, в яку сучасники Стіфензона не вірили, щоб можливо було їздити паровою машиною? А що ж казати про літання в повітрі? Тільки ліниві і невитревалі люди спиняються перед труднощами, перебільшують їх і вмовляють, що це ''не до видержання''.

Дрот.

сама те есенціональне в мандрізництві: Ідея самоти й роздуму.

В ті бо хвилини, коли самота налягає не каменем, а відродженням, коли в самоті виконуєш, нераз у сльоту й у темряві ночі — індивідуальне завдання, коли тиха вечірня ватра загорить під скелями Довбушанки, чи над Святим Озером на Поліссі, коли огорне мандрівників ніч і мертва тишина гір, чи поліських багон — тоді чуєш, як у тобі родиться нова людина, людина чину й відповідальности.

С. Каменогорський.

(УРИВОК ІЗ НЕДРУКОВАНОГО РОМАНУ »ПЕКЛО«)

Олекса зійшов з трамваю на Сергіївському майдані. Дивне почуття наповнювало йому душу. Глибоко дихаючи, він уважно розглядався довкола себе, потім раптом підхопив за вухо валізку і швидко попрямував до готелю.

В передпокої готелю було холодно і тьмяно. В портієрні, розташованій біля

входу, за брудними поруччями, сидів згорблений чоловічок, пильно дивлячись у готельні списки. Біля нього шкварчала і пирхала лойова свічка, неначе змагаючись із чоловічковим хрипінням.

Цей столичний готель зі своїм непоказним цербером нагадав Олексі провінційний заїзд із гоголівських »Мертвих душ«.

Постоявши хвилину над розкуйовдженою головою невільника сну, він злегенька доторкнувся до його плеча.

Чоловік підскочив і закліпав повіками. Худеньке, пооране злиднями і горем обличчя скривилося, а з рожевих запалених очей виступили сльози.

— Товаришу... — пробурмотів він, стукаючи зубами. — Я працюю тутки всю ніч... а вдень на фабриці... Зжальтесь... у мене п'ятеро діточок...

Олекса знизав плечима: за яку провину він повинен його пожаліти? Та чоловічок благав, плачучи:

— Не донесіть до начальства...

Тільки тепер збагнув Олекса, про що йдеться, і голосно засміявся.

— Не лякайтесь. Я не сексот. Мешкання вільне маєте?

Той вдячно потряс головою і поспішно перегорнув списки.

— На жаль нема.. Але вас влаштую. За годину-дві виїжджає товариш Фельдман... директор тресту... Поселитеся в його кімнаті.

Олекса згадав, що в нього не вистачить грошей на оплату »фельдманівського мешкання«, бо його ж, Олексу, вчора серед білого дня обчистили в Москві на Октябрському вокзалі висококваліфіковані громадяни »братнього народу«. Він міг дозволити собі тимчасово зупинитись у маленькій — дешевенькій кімнатці, давши на завдаток двадцять карбованців, позичених у знайомого московського поета.

— То, кажете, іншого немає. Мені б чотири стіни та ліжко. Ми люди до всього звиклі.

Черговий по готелю глянув на Олексову жовту шкірянку з дорогим коміром і хитро прижмурив очі. Він подумав, що цей юнак — молодий учений чи інженер — жартує, або кепкує з нього. Але хлопцева запашна українська мова і приятельське ставлення викликали прихильність.

— Звідки ви в таку негоду? З Києва чи Одеси?

— З Ленінграду.

— Жартуєте. Хіба в Ленінграді — Україна?

Олексі починала подобатись балакучість цього заляканого готельного чоловічка. Він почастував його з срібної табакерки цигаркою і закурив сам. Чоловічок голодними очима довго оглядав дорогу цигарку і настирливо чекав на відповідь.

— Україна? — нарешті обізвався Олекса. — Ні. Але багато українців, що понаїжджали туди, говорять своєю мовою. На це ж немає заборони.

— Та так, — пригноблено мовив нічний черговий. — І в нас ніхто не боронить. але не почуєте її...

— У нашій столиці? Та як же це?

Чоловічок сумно спустив очі й почав зісохлими пальцями перебирати папери.

— Не знаю... нічого не знаю... Це не моє діло... Ідіть і переконуйтесь самі.

Він, оглянувся, як злодій, чи бува хто не причаївся в кутку і не підслуховує їхньої розмови. Олекса далі не розпитував його, бо знав, що з сіромахи не витягнеш нічого.

Олекса був у Харкові в 1929 році, коли шукав пристановиська, тікаючи від лихої долі. У Харкові був усього три дні. Хотів влаштуватись десь на виробні й тихенько сидіти, як щур у норі. Та якось, ідучи вулицею, зустрів односельця-комсомольця. Той відразу побіг до постового міліціонера, заявити, що він впіймав сина священика, »запеклого клясового ворога«, а Олекса тим часом шмигнув у провулок, а за годину вже їхав поїздом до Ленінграду.

Проте кілька день Олексового перебування в Харкові все таки дали змогу дещо побачити, до дечого придивитись. Тоді в Харкові ходили люди у вишитих сорочках, голосно говорили українською мовою.

хіба що трохи менше, як у його рідній Вікнині. В одній установі він навіть бачив напис великими літерами: »Говорити виключ-

но українською мовою«. Йому, сповненому гордости, любо було ходити у своїй столиці. А тепер, по чотирьох роках, у тьмяному холодному готелі дізнається від зісохлого чоловічка, що у Харкові не чути рідної мови.

Олекса відчув у грудях біль, пеначе його щось здушило. Якась думка блиснула в голові й він рішуче підвівся.

— Забезпечте, будь ласка, за мною кімпату оцього товариша Фельдмана. Я буду за дві години.

Він здав на охорону свої речі й вийшов на вулицю...

На Павлівському майдані завивала метелиця. Лютневий вітер кидався у відчинені двері, стукав у вікна, що за ними ледве жевріло світло, обплутував невидимими тенетами нічних прохожих; стійкі та дужі відкидали їх геть, а кволі й змучені падали додолу й котились разом з сніговою порошою по замерзлому тротуарі.

Олекса зі схиленою головою прямував до майдану Тевельова. Слова готельного чоловічка бунтували в ньому кров і вона немов би закіпаючи, розривала жили. Він намагався їх із себе змести, як змітає вітер з голої землі сніг. Вона ж кружляли й безугавно дзижчали, мов роздратовані оси.

Позаду відчулися кроки. Олекса зменшив ходу, — не оглядався. Скоро з ним порівнявся огрядний чоловік у довгім чорнім хутрі. З-під пахви у нього випиналася гладкими боками течка, а з неї виднілись білий хліб і куряча голова. Перехожий, чмихаючи і сопучи від утоми, ледве пересував свою тушу.

— Пробачте, — сказав Олекса, — Як мені вийти на майдан Тевельова?

Перехожий ліниво перепитав:

— Что... что ви сказалі?

— Як мені вийти на майдан Тевельова — питаю!

— Нє понімаю. Об'яснітєсь па рускі.

Олекса затремтів з образи.

— Ви мабуть забули, де живете?

— Нет, нє забил. Я даже знаю, ґдє ви будєте жіть в нєдальоком будущєм! От вас несьот духом Петлюри.

Це вивело Олексу з рівноваги. Він висунувся вперед і заступив собою перехожому дорогу.

А ви хочете в нашій столиці нюхати ,,єдіную і нєделімую''? Зась! можете смакувати її в московській помийниці.

Перехожий, оторопівши з несподіваної відповіді, вирячив свої банькаті очі. Йому стало душно, хоч навколо лютувала метелиця. Раптом з його товстих губів вискочило шорстке хрипіння:

— Пєтлюрєц! Пєтлюрєц! Дєржі єво!

Кричучи і махаючи рукою, він сіпався на всі боки. По тім і по цім боці майдану з'являлись невиразні людські постаті і немов би розчинялися в непроглядній хуртовині.

Олекса кілька разів оглянувся. Потім затягся повітрям і раптом ударив обома кулаками перехожого під нижню щелепу, звідки починалася шия. Перехожий тихо осунувся на землю і став прикриватись снігом. Олекса з почуттям огиди відвернувся, засунув у кишені шкірянки руки, скрутив до темного провулку і повільно пішов собі до міського собору.

Біля золотоверхого собору постояв трохи, потім почав сходити по крутому спуску до Сергіївського майдану. Він хотів якнайскоріше побачити готельного чоловічка, що йому хотів сказати правду, але так боявся вийняти її з потайників свого змученого серця.

Раптом до нього долинуло жіноче лементування. Зупинився, затаїв подих. Воно котилося зі снігом з темної вулиці звідкись від собору.

Олекса кинувся у темну вулицю, загрузаючи по коліна в глибокому свіжому снігу. Так, не зупиняючись, добіг до будинку, що на ньому красувався великими літерами напис »Торгсін«.

Біля пишно освітленої вітрини, що за нею лежали стоси ковбаси, хліба і солодощів, завивала не своїм голосом суха, як смерть, простоволоса жінка, пригортаючи до грудей і цілуючи в замерзлі вуста мертву дитину. Довкола неї стояли, пеначе вкопані в землю, нічні перехожі.

Раптом та жінка дико заверещала й почала бити вікна своїми спухлими ногами, що нагадували дві мармурові тумби.

— Червоні ігоди! — кричала вона. — Ви заморили мого чоловіка... дітей... Ховайте й мене... Але України не поховаєте! Не поховаєте!...

Десь поблизу, за рогом будинку міліціонерський свисток розтяв повітря. До »Торгсіну« підлетіло чорне авто. Кілька людей в червоно-синіх кашкетах підбігли до будинку.

— Разойдісь! Разойдісь по домам!— почувся різкий голос. Двоє гепеушників схопили жінку за руки й, пеначе мішок, кинули до авта.

— Падбєрітє і щенка. — скомандував старший.

Він зі всієї сили розмахнув чоботом і шпурнув дитину до тих двох, що поралися біля жінки.

Коли авто від'їхало, Олекса затулив долонями обличчя й кинувся в темряву вулиці.

Так він добіг до готелю.

В готелі, розбудивши напівживого чоловічка, прошепотів:

— Дайте ключ до моєї кімнати!

В чоловічка затремтіла нижня щелепа.

— Пробачте. Директор готелю поселив у вашій кімнаті товариша Когана... директора банку...

Олекса прикусив уста і якийсь час стояв у глибокій задумі. Потім узяв телефонну трубку і подзвонив до Миколи Хвильового.

О. Гай.

Шевченкове мандрування

„Мене по волі і неволі носило всюди".

Сила, що б'є живим джерелом з Шевченкових творів та очаровує нові й нові покоління українського народу, — та сила була і в самій індивідуальності поетовій, в його особі. Ентузіяст, людина, повна енергії та руху — такий встає Шевченко в нашій уяві.

Його життя — неспокійне, сповнене шукань та "вольного і невольного" мандрування. На величезній відстані простелився його життєвий шлях: Кирилівка — Вільно-Варшава-Петербург-Оренбург — Орська фортеця — Аральське та Каспійське море — оце головні етапи тієї великої мандрівки, що проходила здебільшого поза межами України. Тисячі кілометрів дороги, по різних країнах, серед різних народів, в дуже неоднакових обставинах особистого життя. Мандрівка по чужині — це була та поневільна мандрівка, коли то Шевченко їздив з паном Енгельгардтом як його ,,козачок'', а потім мандрував у жандармському товаристві як політичний засланець.

Але Шевченко пускався часто в мандрівку і з власної понуки. В різні періоди свого життя мандрував він по Україні. Ще

змалку гнала його „між люди" небуденна допитливість, порив до науки, до джерел знання. Цю рису Шевченкової вдачі добре підхопив відомий переказ про те, як малий Тарас мандрував „до тих стовпів, що підпирають небо". Потім приходять роки шукання вчителів малювання — в Лисянці, Тарасівці, Хлипнівці. Потяг до мандрування не покидав Шевченка й пізніше. В 1843 р. їде Шевченко з Петербурга на Україну, де він навідується до рідного села й до Києва, хоче бачити славетні історичні місця: Хортицю, Межигірський Спас, пізнає в Яготині княжну Репніну та її родину. В часі тієї мандрівки пізнає Шевченко взагалі багато нових людей. Надзвичайно поширюється коло його знайомств, починаючи з 1845 р. коли він вдруге приїхав на Україну і хотів залишитись тут постійно. Мандрує Шевченко і по Лівобережжі, і по Правобережжі, доходить аж до Почаєва. З мурів Почаївського манастиря дивився він і на Галицьку землю. Захоплений великими плянами, задумував тоді Шевченко і подорож закордон, до чарівної Італії — країни незрівняного мистецтва. Ця подорож була близькою здійснення: для тієї мети молода Кулішева дружина готова була віддати своє придане. Розгром „Кирило-Методіївського братства" знівечив ті всі пляни і мрії навіки. Після повороту з заслання в червні 1859 р. Шевченко знову їде з Петербурга на Україну, знову відвідує своїх рідних, заїжджає до свого приятеля Козачковського в Переяславі, до Михайла Максимовича, що жив тоді під Каневом, розмовляє з селянами і за бунтарські думки його арештують.

У своїх мандрівках Шевченко шукав людей, старався пізнати тодішнє українське громадянство, придивлявся до життя кріпаків і панів. З надзвичайною легкістю зближувався до людей і з'єднував собі приятелів: мав вірних друзів, що не забули його і на засланні, коли на ньому тяжіло клеймо політичного злочинця. Мандрував Шевченко, маючи й певні мистецькі завдання, коли з доручення Київської Археографічної комісії їздив по Україні та зрисовував пам'ятки старовини. Врешті Шевченкове мандрування було викликане також і його замилуванням до природи. Ми знаємо, який захоплений був Шевченко красою рідної України, яким глибоким зворушенням проникнуті були його згадки про Україну на далекій чужині в неволі. У своїй повісті "Художник" розказує поет, що він "мало не завжди" проводив літні ночі в Петербурзі, блукаючи по вулицях, понад Невою або на островах. Любив він також улітку зустрічати схід сонця, і з його грудей виривався зворушений оклик: "Чудова, велична картина"! — На власних переживаннях оперті й описи киргизького степу та страшної пустині Каракуми (в повісті "Близнята"). Вразлива на гарне й величне Шевченкова душа відчувала не тільки ніжну красу українських садків, але й грізну велич безкрайої пустині та могутнього моря.

Легкість фізичного руху, така конечна для мандрівника, поєднувалась у Шевченка з легкістю вдумуватись та вчуватись у душу кожної стрічної людини, в нові ситуації та в душу живої природи. Це психіка справжнього мандрівника.

Д. К-й

Шевченко далі діє...

> Свою Україну любіть.
> Любіть її! Во время люте,
> В остатню тяжкую мінуту
> За неї Господа моліть!
>
> Т. Шевченко.

Наш найбільший поет лишив нам твори невмирущої мистецької вартости. Вони визначили нашій літературі важливе місце в національному житті, викликали сильний вплив літератури на життя та вможливили їй зайняти високе місце між европейськими літературами.

Від часів »Пісні про Ігорів похід« та козацьких дум не чули ми такого сильного й високо-мистецького слова.

Шевченко був дуже талановитий маляр. Він створив у нашому малярстві епоху: від нього починається наше національне малярство. В його малюнках оживає наш краєвид, наші типи та пам'ятки нашої культури, постаті в них подиктовані національним відчуванням. Він проклав шлях дальшим мистцям; його вплив на розвій нашого пізнішого малярства — великий.

Хоч яке велике значення Шевченка в нашій культурі, як поета і маляра — його роля в нашому житті безмірно більша. Він пророк нашої нації на шляху у майбутнє. Він почав будити й гуртувати наш нарід у пору найбільшого його занепаду, показав йому, якою дорогою вийти з неволі, потряс сумлінням нашої провідної верстви, пригадав їй її обов'язки та переродив добірніших із тієї верстви своїм вогненним пророчим словом. Вже сто років вирішально впливає його слово на темп, посилення та шляхи нашого національного життя.

Як дійшов геніяльний письменник до ролі національного пророка?

Коли визволено його 24-літнім юнаком із кріпацтва, став він студентом Академії Мистецтва. Як вільна людина почав учитись малювати, дістав змогу здійснити свою довголітню мрію, свою тугу, незмінну від ранніх хлоп'ячих років, стати малярем. З приводу цього щастя він переживав могутнє потрясення. В його уяві ожила його рідня, що й надалі липилася в кріпацтві, ожили рідні околиці, — сонячна, осяйна, мальовнича Україна та чітко встали перед очима переживання дитячих і хлоп'ячих років. Він почав писати. Пробував він свого пера й перед увільненням з кріпацтва, одначе тепер його почування могутніли, творча сила окрилила їх.

Разом з життям-буттям, піснею й переказами далекої України яскраво спалахнуло в його уяві бурхливе й геройське рідне минуле, з козацькою державою, буйним запорізьким життям, з месниками та гайдамаками, що жорстоко розправлялися з анархічною польською шляхтою за гніт і знущання.

Він інакше підходив до сучасного й минулого, як наші попередні письменники. Котляревський, напр., зітхав у своїй Енеїді, згадавши, що ще так недавно він бачив козацькі полки й останки козацької самоуправи. І на таких зітханнях та безсилих спогадах кінчилось у нього та в інших тодішніх поетів. А Метлинський,

Т. Шевченко — Коло Седнева (сепія)

Л. Джолос — Шевченко в землянці Новопетровс ка

талановитий лірик, оспівував уже наші могили:

„Не промовить та могила, стоїть нежива,
А круг неї степ широкий, зелена трава".

У Шевченковій творчості могили промовили. Його динамічне світосприймання бунтувалося проти такої нежиттєвої настанови. Вже в рік після визволення, в поемі »До Основ'яненка«, звертається він до ворога, щоб не дуже тішився загладою козаччини й своєю перемогою над Україною, бо лишилася пісня з тих часів, яка освідомить і згуртує правнуків.

Яскравими барвами малює він у дальших своїх поезіях буйне життя лицарів— запоріжців, їхню боротьбу, братерство й перемоги та протиставить минулу справу, боєздатність, лицарськість і розмах великих прадідів — байдужності й кволості підневільних потомків.

Перелім у його творчості зробив у 1843 році його виїзд в Україну, якої не бачив він уже цілих 13 років. Тоді вперше побував він на Лівобережній Україні, яка за козацьких часів жила державним життям та мала тепер свою українську шляхту. Кращі представники цієї шляхти з захопленням привітали автора »Кобзаря« й «Гайдамаків», як найвидатнішого національного поета.

Українська дійсність розчарувала й пригнобила Шевченка. Він бачив, що селянство стогне в панщиннім ярмі, що більшість української шляхти забула славне козацьке минуле, відчужилася від свого народу та живе тільки для себе, для своїх особистих дрібних справ.

Поетові враження з подорожі по Україні вилились головно в поемі «Розрита Могила». Опісля дозріла в нього постанова переродити своїх земляків, згуртувати їх довкола національного ідеалу — з'єднати для служби України. Цей його замір бачимо головно в поемі »Чигрин«. Він виявляє тут бажання — з допомогою свого поетичного слова налити до українських сердець живої, козацької крови, щоб правнуки погані стали подібні до геройських предків.

Він пише в чергових двох роках поеми, в яких звертається всією силою проти головного ворога нашого народу — Московщини, зокрема проти її влади — царату. Головні з цих поем — «Сон» і «Кавказ», «Великий Льох» і «Посланіє». У них став він на революційний шлях. Його мета — поширити серед нашого народу свідомість, що головний наш ворог — московський народ і його влада, в конкретнім випадку — царат. Поет — пророк пригадує в огненних словах нашому народові, що царська столиця збудована на козацьких кістках. Його мета — згуртувати й надхнути наш народ до майбутнього революційного зриву проти гнобителя. Також розвиває він програму національної праці, яка полягає в тому, що вища верства повинна стати справжньою провідною верствою нації, перестати «дерти шкуру з братів, незрячих гречкосіїв», вирости зі своєї незацікавлености загальнонаціональними справами, звільнитися з-під впливу московської науки, московських поглядів на наше минуле та «обняти найменшого брата», просвітити його і підготовити до майбутньої всенародної боротьби за визволення з московського ярма.

Коли поеми: «Сон», «Кавказ» і «Великий Льох» мали вплив революціонізуючий, то «Посланіє» дало провідній верстві спонуку до переродження, до зміни настанови в національних справах, дало програму реальної праці для України.

Ці твори нашого пророка не могли вийти друком. Вони мандрували у відписах по Україні та потрясали сумлінням читачів, які ставали громадянами — патріотами.

— — — — — — — — —

Прихильники остерігали поета, що наслідки такої діяльности можуть бути важкі. Історик Маркевич писав йому, що, як він забажає взяти до рук Мазепину булаву, то його «важкою московською рукою поб'ють і плакати не дадуть». Свояк Вартоломей Шевченко, якому поет деклямував свій «Кавказ», попередив його, що «за правду іноді людину примусять гавкнути за десятими ворітьми».

Наш пророк знав, що його може стрінути, одначе відважно і з найглибшим почуттям обов'язку далі робив своє. Його

Т. Шевченко — У Решетилівці (сепія)

життям керувала лише стихійна любов до поневоленого рідного краю й народу.

І пора його мучеництва прийшла скоро. На початку 1847 р. Саме тоді будучина стелилася йому квіттям, — щастя усміхалося до нього: його призначено професором малярства в Київському університеті. Молода дружина його приятеля Куліша, зі славного роду Білозерських, призначила свої дорогоцінності на те, щоб уможливити Шевченкові подорож до Італії...

Замість того всього — прийшла тюрма, допит, заслання в киргизькі степи, і найгірше з усього, заборона писати й малювати та щоденне салдатське поневіряння. Тоді заблис Шевченків характер чарівним сяйвом. На допитах він не удавав і не оправдувався, щоб зменшити свою кару. На запит, чому осмілився писати протицарські поезії, відповів, що в Петербурзі та й пізніше в Україні знав багато дуже чесних людей, які лаяли царя, в Україні бачив важке життя й неволю свого народу, а виновником цього є цар.

Шевченкова Голгота була понад усяку міру важка й довга. Все таки, ані нелюдські муки казармових буднів, щоденної муштри, нудьги, при забороні писати й малювати, ані свідомість, що особисте життя втрачене, не зігнули його, не захитали його волі, не порушили його переконань. Він показався міцний, однолітий, із найкращої криці.

У перших трьох роках він тайкома писав поезії. Серед них є твори, в яких він різко виступає проти московських царів, хоч ці поезії могли кожної хвилини попасти в руки влади та стягнути на нього нову кару.

Нікчемний донос спричинив арештування поета в 1850 р. Коли він відсидів 8 місяців у тюрмі, вислано його з Оренбурга в ще глухішу околицю, над Каспійське море, в Новопетровський форт. Там жив він під окремим наглядом. Салдат обшукував його докладно кілька разів щодняи, навіть шукав у чоботях, чи немає він якої книжечки або паперу й олівця, щоб писати чи рисувати. Тут прожив поет сім років — найважчих у його житті.

Повернувся наш пророк із заслання по смерті царя Миколи І, передчасно постарілий, зі зруйнованим здоров'ям, одначе незігнутий і незломний. У своєму щоденнику зазначує, що 10 років неволі не змінили його духового обличчя. Його світогляд, його переконання лишились ті самі. В тодішніх поезіях знову гостро виступає проти царату й московської влади. В дорозі з заслання до Петербурга пише поеми: «Юродивий» і «Неофіти».

У поемі «Юродивий» він пише:

„О зоре ясная моя!
Ведеш мене з тюрми, з неволі, Якраз на смітничок Миколи,
. . . .
...а із гною Встають стовпом передо мною Його безбожнії діла... Безбожний царю, творче зла,
Правди гонителю жестокий! Чого накоїв на землі!"

Коли Куліш звернув йому увагу, що «Неофіти» змістом дуже небезпечні, він відповів, що не збирається давати їх до друку.

І до кінця життя не став «обережний», не схилив прапору, ані не говорив інакше, як до заслання. Навпаки, тон його поезії став гострішний, висновки скрайніші. Різниця у тому, що під кінець життя він менше звертався до минулого, він вдивлявся в майбутнє.

— — — — — — — — —

Замітив один із наших шевченкознавців, що Шевченко став геніяльним поетом завдяки впертій праці над собою, над своєю освітою.

Слід зазначити, що він став національним пророком і мабудь найбільшою людиною з усіх, що їх зродила досі наша земля — лише завдяки своєму характерові. Він узяв на себе завдання — перероднти свій нарід і показати йому дорогу з неволі в ясне майбутнє — та виконав це завдання вповні.

Те, що виконав він у трьох роках (1843 — 1845), було лиш половиною завдання. Поетове слово, хоч яке могутнє, не мало б такої притяжної сил, якби не пішло за ним діло. Римляни мудро завважили, що слово навчає, а приклад притягає. Цей приклад, не менше важний, як його твори, дав нам Шевченко своєю поведінкою від хвилини арештування до кінця життя.

Щойно ця його стійкість, підтверджування слів — вчинками зробила його нашим національним пророком.

Мирон.

За думою дума роєм вилітає;
Одна давить серце, друга роздирає,
А третяя тихо, тихесенько плаче
У самому серці — може й Бог не бачить.
Кому ж її покажу я,
І хто тую мову
Привітає, угадає
Великеє слово?
Всі оглухли, похилились
В кайданах... Байдуже...
Ти смієшся, а я плачу,
Великий мій друже.
А що вродить з того плачу?
Богилова, брате...
Не заревуть в Україні
Вольнії гармати.
Не заріже батько сина,
Своєї дитини,
За честь, славу, за братерство,
За волю Вкраїни.
Не заріже: викохає
Та й продасть в різницю
Москалеві...

Т. Шевченко.

З ТЕКИ КРАЄЗНАВЦЯ

Могила на Татарськім Шляху, Осердів коло Белза. Ґравюра сухою голкою А. Малюци.

Від побережжя Чорного Моря на північний захід йде один з Татарських Шляхів. Коло джерел Збруча входить на територію Галичини, біжить паралельно до північної границі, переходить через Буг в околиці Христинополя, та в напрямі на Люблин губиться там, де кінчаються села з українським населенням. Народ зве його Чорним Шляхом. Він оминає міста, а давні села заховані подальше від нього по балках і долинах за лісами, що по них здебільша тільки назви остались: Дубини й Діброви. Понад шляхом що кілька кілометрів могили — кургани, часто розкопані, підорані, де-не-де заховались, цілими рядами, досьогодні. Більшість могил були сиґналовими стоянками для сторожі. З декотрих виорюють зброю та кості похоронених.

Молодь вивчає пам'ятки минулого в своїй найближчій околиці, запам'ятує перекази про бувальщину, та своєю пошаною до минулого причиняється до збереження історичних пам'яток.

Курс піонерського будівництва

Дворічне господарювання більшовиків на західних і 24 річне на східних землях України, майже цілком зруйнували наше господарство. Тепер, коли німецьке військо під проводом Адольфа Гітлера звільнило

Рис 1 сокира камяного віку

Рис 2 камяна сокира з деревяним держаком

Рис 3 Первісна сокира з діркою для держака

Рис 4 Сокира з бронзи прикріплена до деревяного держака

наші землі від московських загарбників, перед нами стоять величезні завдання — відбудова нашого національного, культурного, побутового і господарського життя в краю.

У нашій українській сім'ї не повинно бути ні однієї людини, яка б стояла осторонь і не включилася б активно в відбудівну роботу. Цим самим ми допоможемо героїчній німецькій армії якнайшвидше знищити нашого спільного ворога — більшовизм. Наша молодь повинна визначити собі почесне місце в цій відбудівній роботі і під проводом Великонімеччини збудувати новий порядок в Европі.

Наш коротенький курс піонерства розрахований на молодь, що працює, або готовиться працювати по будівельних роботах, пластових таборах та таборах Української Служби Батьківщині. В цьому курсі ми познайомимо наших читачів з простішими технічними приладдями та механізмами, а також з організацією праці й технологічними процесами будівельних робіт.

Тема 1. Технічне приладдя.

В цій темі ми розглянемо робочий інструмент, що вживається при побудові звичайних ґрунтових шляхів, невеликих мостів, водовідхідних рур і простіших будівель. До таких інструментів відносяться: сокири, пилки, лопати і копаниці (джаґани).

1. Сокири.

Первісна сокира людини була зроблена з каменя, обтесаного з двох боків у вигляді клинка. В такої сокири були ріжучі боки і більш менш тонкий гострий кінець. (Рис. 1). Держака (топорища) не було і його заступала рука людини. Власне кажучи, це був кусок каменя, що мав вигляд клинка і був призначений для різання. Первісна людина ним користувалася не лише в господарстві, як знаряддям праці, але також як зброєю. Пізніше до такої сокири був приброблений держак (топорище) з дерева або з оленячого рогу.

Перші способи прикріпити сокиру до держака (топорища) полягали в тому, що кам'яну сокиру прив'язували з боку дерев'яної палиці або всаджували в розколотий кінець дубинки. (Рис. 2). Потрібно було багато років для того, щоб людина зуміла провертіти дірку в сокирі сучком або кісткою за допомогою піску і води. (Рис. 3).

Сокира з металю з'явилася значно пізніше. Таким металем для неї спочатку

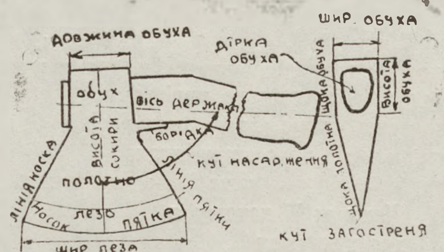

Рис 5 назва частин сокири

була бронза, що легко топиться і легко кується. (Рис. 4).

Поступово, як людина удосконалювала виробництво й обробку металю, сокири почали виробляти з міді, а нарешті з заліза.

2. Назва окремих частин сокири.

Сокира складається з головних двох частин: з металічної частини (властива сокира) і дерев'яної частини — держака (топорища). В металічній частині відрізняємо: лезо, полотно й обух. (Рис. 5). Лівий, ріжучий куток сокири є носок, правий — п'ятка. Лінія, що йде від кутка носка до основи обуха, має назву лінії носка.

Лінія, що йде від кутка п'ятки до основи обуха, має назву лінії п'ятки.

Поверхня полотна поміж лініями носка і п'ятки має назву щоки полотна.

Обух має:

а) ударну поверхню з противного боку леза;

б) верхню поверхню, розміщену з боку носка;

в) нижню поверхню — з боку п'ятки;

г) щоки обуха (відповідають щокам полотна);

ґ) дірку для держака (топорища).

В нижній частині обуха з боку п'ятки іноді буває борідка.

Розміри — ширина, висота, товщина і вага сокири залежить від її призначення.

3. Класифікація сокир за їх призначенням.

а) Теслярська сокира — призначена до теслярських і столярських робіт.

Теслярська сокира повинна відповідати таким вимогам:

1. вага до 1,4—1,5 кг.
2. кут загострення 20—22°
3. кут насадження 70—76°
4. лезо полотна широке. (Рис. 6).

б) Шклюд — це сокира, призначена до тесання лісоматеріялів (сліперів-шпал).

в) Лісорубні сокири — в свою чергу поділяються на два види:

1. Підрубні сокири: вони вживаються при рубанні дерева для підрубу його і повинні відповідати таким вимогам:

а) вага 1,3, 1,55 і 1.8 кг.

б) кут загострення 23°

в) кут насадження 83—85°

г) лезо полотна вузьке. (Рис. 7).

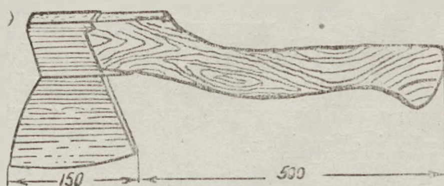

Рис 6 теслярська сокира

2. Сучкообрубні сокири, що вживаються до обрубування сучків на дереві при зрубанні останнього.

Технічні вимоги такі:
а) вага — 1,2, 1,4 і 1.6 кг.
б) кут — загострення 23°
в) кут насадження 70—80°
г) лезо полотна широке. (Рис. 5).

і) Колун — це сокира, призначена для розколювання дров.
а) вага 2,00—2,2 кг.
б) кут загострення 35°
в) кут насаджування 88—90°
г) Лезо вузьке. (Рис. 8).

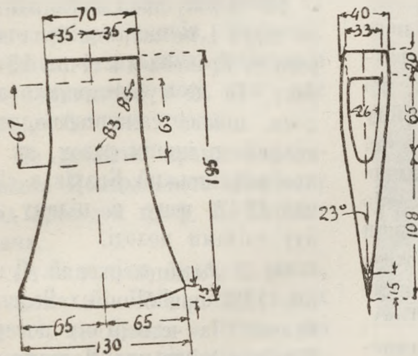

Рис 7 Сокира лісорубочна

4. Держак (топорище).

Держак — це дуже важлива складова частина сокири. (Рис. 9). Найкращу сокиру можна зіпсувати, якщо приробимо до неї поганий держак. При праці робітникові треба видавати сокиру з припасованим до неї держаком. Якість держака залежить від його форми, розмірів і деревини, з якої він зроблений. (Рис. 10). На виготовлення держака найбільш придатна деревина берези, клена, ясеня, граба, бука і рябини.

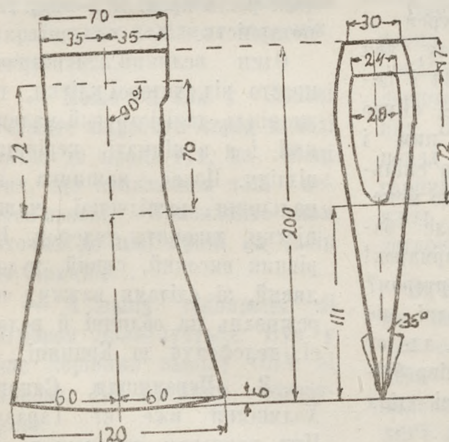
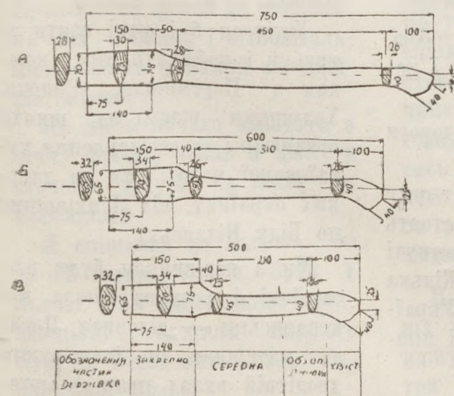

Рис 8. Колун

При цьому найкраще брати відземкову, трошки свілевату (перепутані слої) частину дерева. Деревина для держаків повинна бути доброякісна без гнилизни і сучків.

5. Догляд за сокирою.

Видатність сокири залежить від якости самої сокири й держака, від доброго насадження і гострення, а також від постійного уважного догляду за сокирою.

Перед тим як приступити до тесання, чи рубання деревини, треба уважно придивитися, чи немає забитих цвяхів, об які легко можна вищербити сокиру.

Після праці сокиру необхідно уважно обтерти сухою шматкою, а коли є перерва в праці (три— чотири дні), треба обов'язково насмарувати технічним вазеліном, щоб запобігти ржавінню. Гострити сокиру треба на мокрому точильному камені, а після того остаточно направити на дрібнозернистому бруску, змоченім водою або олією. Кут загострення сокири перевіряється за допомогою шаблону або транспортира (кутоміра). Гострити сокиру пильником не можна.

Інж. Нічога Олексій.

Велике практичне значення при мандрівництві, має біг. Він є основою, на якій будують свою працю: легкоатлет, лещетар наколесник, борець, боксер, плавець, сиріківкар, копун, руховик, мандрівник та інші спортовці. Біг розвиває тіло, скріплює м'язи, зміцнює серце і легені. Робить людину незвичайно відпорною. Він для молодого організму передовсім дуже корисний, бо сприятливо впливає на зріст та нормальний розвиток внутрішніх і зовнішніх органів.

Біги навпростець відбуваються передовсім навесні й осінню, коли поля непокриті збіжжям. Бігати навпростець можна також літом і зимою. В зимовій порі бігуни одягаються тепліше (светри, довгі шаравари), щоби м'язи задержали відповідну теплоту. Довжина бігу навпростець виносить два до 10 км, для молоді нижче 18р. життя і жінок один до два км. Біг навпростець вимагає відповідної підготовки. Коли бігун опанував вже техніку бігу, буде поступенно переходити на щораз довшу віддаль, збільшуючи рівночасно темпо.

Змагання переводить комісія, в складі: провідник, шляховий, писар, трьох що міряють час, відповідна кількість контрольних стійок.

Провідник змагань, провіривши, що все готове до змагань, заряджує збірку змагунів, пригадує обов'язуючі змагові приписи, жеребом усталює для змагунів місця на старті, випускає змагунів зі старту, слідить і диктує писареві черговість прибуття на мету.

Шляховий вишукує, мірить і робить нарис траси бігу (день перед змаганнями), визначає хоругвками шлях, розставляє там, де потрібно, контрольні стійки та пояснює змагунам трасу.

Писар записує на окремій листі прізвища й імена змагунів, їх клюбову приналежність, вильосовані числа, час вибігу, час прибігу, проголошує вислід змагань та споруджує протокол змагань.

При бігах навпростець мірення часу не має суттєвого значення тому, що кожний біг відбувається в інших теренових умовинах.

Змагуни стають до змагань у спортових одягах. На грудях і плечах мають порядкові числа. Провідник заповідає: «На місця!» — змагуни уставляються на зазначеній вапном на землі лінії старту в числовім порядку в одній або більше лавах; «Готові!» — змагуни приймають бігову поставу (високий старт). Врешті паде команда «Руш!» (стріл, свисток) і всі якстій вибігають зі старту. Якщо якийсь змагун скоріше переступить лінію старту, заки буде дана команда «Руш», провідник наказує «Верни!». Тоді всі завертають і старт відбувається наново.

Під час бігу змагун не сміє штовхати один одного, не може заступати другому дороги, не сміє скорочувати визначеного шляху. Змагун може випередити слабшого противника вибігши вперед щонайменше на 3 кроки. Контрольні стійки зголошують по закінченні бігу провідникові всі запримічені неправильності. Провідник вичеркує того, що завинив зі змагань, не присуджуючи йому жодного місця. Змагун закінчив тоді біг, коли перебігши цілу віддаль, цілим тілом перейде мету. Мету творить біла поперечна лінія на землі та полотняна тасьма припнята в догрудній висоті на двох паликах. По закінченні бігу змагун накине на себе нагортку та спокійним кроком для утихомирення цілого організму перейде якусь віддаль і щойно тоді іде переодягнутися. Бігуни, що осягнувши мету, знесилені сідають зараз на землю (дуже часто вогку) або закурюють папіроску, шкодять собі не тільки на здоров'ї, але дають доказ, що не є правдивими спортовцями.

М. Тріль

З нашого життя

З мандрівок репортера

Нехай будуть ці дні — без міри і без ліку,
Нехай ці ночі — без зір і без сну,
А ми таки руками або знаним криком
Хоч би з-під снігу збудимо весну.

І. Райська („Вогні" 1933, ч. 7—8).

У ЛЬВОВІ

Маланчин день 1942 р. Мороз міцний. Двоповерховий будинок при »Єзуїтському парку». Напис «Український Краєвий Комітет», перед ним селянські санки, гурток юнаків зносить на них якийсь вантаж: скрині, мішки,шатра. Іду їх слідом на перший поверх повз гамірні канцелярії комітету в сам куток наліво, аж бачу напис Відділ «Опіки над Молоддю». Просторий передпокій, звідси двері до магазину і до дальших кімнат. Та шлях не легкий: на столах, на долівці наплечники, нові як до маршу, піонерське приладдя, лещата, санки, кухонний посуд, скрині, мішки, а між ними сама юнь: в студентських плащах, селянських куртках, робітничих блюзах. Питаю одного: куди? Високий юнак з розкуйовдженою від праці русявою чуприною (певно їх командант) різко відповідає:

— На перший зимовий табір у Брюховичах. Дівчата пішли вже туди перед п'ятьма днями. Наш табір починається завтра.

І назад до своїх скринь... показав тільки рукою двері до керівника відділу. У першій кімнатці теж повно юнацтва: дві рум'янощокі таборовички торгуються з хлопцями за справедливий поділ харчів, тут записують останніх зголошених таборовиків, перевіряють уповноваження повітових комітетів.

Друга кімната, куди входжу, квадратова з двома бюрками. За одним мій давній знайомий, керівник відділу, перед ним делегати двох комітетів з поза Львова: один священик у середньому віці з веселими очима і спортовою поставою.

Другий міщанський хлопець у куртці і з „бундою'' на плечах (їхав до Львова відкритим автом Центросоюзу). Обидва роблять заходи про призначення їх керівниками Іде жвава розмова з керівником відділу про методи організації, часом надає з їх боку і легкий докір. Та чи він не свідомий деяких хиб? Закінчує розмову: «Ми всі з вами, панове, відповідаємо за шлях, на який ми поведемо молодь. Треба в першу чергу мати не тільки організаторів, але й передових, що дали б не тільку організаційну форму, але і зміст, за який ми всі відповідати будемо не лише перед німецькою владою, що дає вам спромогу, прогнавши більшовиків, почати нове життя, але й перед власним сумлінням і нашою історією. Тому, панове, організуймо насамперед себе та ставаймо в лави передових, з'ясуймо свою мету і зміст праці, а тоді берімось за діло, щоб воно не провалилося, не так від зовнішніх обставин, як із середини. Треба разом з молоддю на курси — табори, хоч 25° морозу, хоч труднощі в харчах, хоч і перепони від своїх. — «Буде так!» повторюють за ним і стиск рук єднає їх до спільного діла. А тепер він до мене: «Ах, вибачай Шерш, але бачиш, який вертепний ярмарок! Що, ти знову став репортером? Ну, так поговори сьогодні не зі мною, бо я зараз їду, але от з моєю найстаршою співробітницею у відділі. — всі діла знає».

— Куди ж ти?

— Провожаю таборовиків і їду до Кракова. Мушу погодити працю з УЦК. Ще сьогодні..

— Дозволиш, я з тобою, це ж мій фах: мадрівка і репортаж...

— Що ж морозу й дороги не боїшся?

Перед будинком санчат уже немає. Стрункою лавою стоять таборовики. Туго напнуті наплечники на плечах. Кілька слів прощання... Слава Україні! Скоб, скоб, скоб — і пішли:

„Зеленосірий однострій.
Прикрас нема.

І крок - за - кроком, гордо, струнко, бо є наказ, бо є мета"...

У КРАКОВІ

25° морозу це для Галичини не жарт і не жартом була дорога до Кракова 14 січня 1942 року. Та це туристична проблема, цікава сама собою, про це колись іншим разом, як і про український Краків з січня 1942 року в цілому. Я йду слідами молоді.

От і п'ятиповерховий будинок УЦК при бічній Зеленій вулиці. На четвертому поверсі Відділ «Опіки над Молоддю і Родиною». Всюди інший лад, як у Львові. Там ще метушня перших творчих організаційних років, тут уже унормованість і зорганізована після двох років праці й досвіду господарність.

Один великий передпокій просто від сходової клітки, тут же вінда, далі і другий маленький, і я в кімнаті керівника відділу. Цокає машинка під пальцями досвідченої машиністки, дзвонить телефон. Керівник високий, сивий, худорлявий, зі слідами важких переживань на обличчі й волоссі. телефонує до Криниці...

...З Перемишля, Сянока, Холмщини вже є? Гаразд!. При харчових труднощах або в справі палива звернутись до Юна... Дівчатам назначити окрему командантку. Бажаю успіхів!»

Хотілося б і мені взяти за трубку і побажати цим юнакам з Перемишля, Сянока, Холмщини щастя на шляху організації та освідомлення української молоді там на далеких окраїнах, від Лемківщини по Білу Підляську.

Ми з керівником були вже знайомі і розмова пішла потовариськи — діловито. Показує матеріяли, що ілюструють дволітній вклад праці в організацію куренів молоді. Альбоми світлин і вирізки з часописів, картотеки справ, графікони, мапи з назначеними місцевостями таборів і куренів

— осібно інструкторська бібліотека і власні видавництва.

Усе в зразковому порядку.

Образ великої праці, коли ще не було ні п'ятиповерхової кам'яниці, ні центрального огрівання, ні запопадливого Юна в Криниці, а була темна, безпросвітня смуга від Лемківщини до Білої Підляської, сльота і морози на сільських дорогах, еміґраційні злидні і т. д.

Це образ праці керівника та його співробітників, учителів, перших безплатних робітників на запущеному досі, для нас неприступному терені.

Це дволітня праця Українського Центрального Комітету під проводом проф. В. Кубійовича.

Були успіхи, були, на жаль, і промахи... Найбільший з них це те, що багато з тих, які повинні були після визволення Львова залишитися тут, покинули свою працю. Це брак обов'язковости, який може колись на нас і тій пограничній смузі, що від часів Ярослава Мудрого стоїть як заборола українських західних кордонів. помститись.

— Може ви там у Львові зможете виробити серед молоді патос до праці тут, на місці тих, що показалися такі необов'язкові. Присилайте нам охочих до цієї праці на табір до Криниці...

— А наша співпраця зі Львовом наладнується. Був у нас керівник відділу ОПМ зі Львова. Всі питання обговорено.

Була розмова у мене, були у провідника УЦК проф. Кубійовича. Установлено вже рамки і зміст організації молоді, намічено людей до виконання цих важких і відповідальних завдань у нашій теперішній дійсності.

Як місто почало западати в нічну темінь, чекав я вже в оточенні мазурів на поїзд до Перемишля.

Я спішився до Львова, бо за 48 годин хотів я бути у Львові. Там заповіджено організаційні сходини першого Куреня Передових Уладу Української Молоді.

З табору в Криниці я, згодом уже, дістав короткий репортаж... **Шерш**

ТАБІР МОЛОДІ В КРИНИЦІ

В Криниці, цьому колись славнозвісному жидівсько - польському курорті, тепер дзвенить влітку й зимою пісня українських таборовиків.

Пам'ятаючи колишні пластові традиції, таборовики влаштовують довші й коротші мандрівки в мальовничі закутки Лемківщини.

31 січня 1942 р. зробив III інструкторський табір ім. І. Богуна мандрівку на верх Яворина, 1116 м. н. п. м.

Вирушило 50 таборовиків двома групами, піших вів сам командант проф. А. Антонович, лещетарів обозний сот. Целевич. Пасмо Яворини височіє понад Криницею. З гори прегарний вид на місто, що лежить у кітловині, окутане легкою мрячкою.

Зично лунає понад заснулими верхами — сурма. Ясно сяє сонце. Ген далеко ледьледь маяоріють грізні скелі далеких Пенін. Тут, на верхів'ї дує зимний вітер. Група лещетарів добула перша верхом Яворини, за ними надходять піші. Лещетарі вітають їх піснею й привітом „Слава". На горі роблять таборовики спільну знимку і сходять до сховища. По короткім відпочинку лещетарі з'їзджають з гори, перечікують, щоб злучитись з другим відділом, і з піснею „Машерують добровольці" на устах вмашеровує цілий відділ до міста.

Як те місто впродовж останніх двох років змінилося на нашу користь! Чи мріяв хто, три роки тому, що його вулицями буде колись гордо машерувати українське юнацтво?

ПЕРШИЙ ЗИМОВИЙ ТАБІР У ПАСІЧНІЙ к. НАДВІРНОЇ.

Два роки більшовицького терору в Галичині й Волині завдали великих втрат українському народові в ділянці виховання молоді.

Маючи на послугах більшовицьку школу з її допоміжними організаціями жовтенят, піонерів і комсомольців, більшовики намагалися викривити душу української молоді з погляду етично - релігійного та національно - суспільного.

Прийшов червень із своїми історичної ваги подіями. Зараз справа молоді — це найбільш пекуче питання української нації. Великодержави світу, як Німеччина, Італія і Японія приділяють багато уваги справі виховання молоді. Про це говорять вже хоч би такі організації молоді, як Гітлер-юґенд чи італійська Балілля. Бо яка молодь, така й доля нації. Нації, що мають здорову фізично й духово молодь, дивляться спокійно в своє майбутнє.

Відділ Опіки над Молоддю при УОК в Станиславові, розуміючи вагу хвилини, взяв на себе важку працю — ділянку виховання молоді. Він поставив собі завдання насамперед охопити всю українську молодь обох статей організаціями УМ та УТК. Щоб осягнути свою ціль, щоб нав'язати контакт із молоддю округи та вишколити кадри свідомих

провідників і інструкторів молоді, зорганізовано Перший зимовий табір у Пасічній коло Надвірної, бо немає кращого засобу виховувати характери, як спільне життя в гурті в таборі. Метою табору було: 1). Духове зближення та співпраця учасників цілої округи; 2). віднова і безперервність пластового життя; 3). перевишкіл інструкторів; 4). зимовий спорт; 5). підготовлення підвалин під будову нашого життя в новій Европі. Для цього складено й відповідну програму таборових зайнять: 1). Оповідання з рідної історії та географії, 2). Місце молоді в житті нації, 3). Методика праці в клітинах молоді, 4). Організація і праця в УКК, УОК, і УПД. 5). Табірництво та його організація, 6). Терензнавство, 7). Мандрівництво, 8). Руханка, 9). Улаштування сходин зимовою порою, 10). Впоряд, 11). Тіловиховання (теоретично), 12). Гігієна, 13). Поміч у наглих випадках, 14). Лещатарство, 15). Спів, 16). Легкоатлетика, 17). Організація всіх родів спорту, 18). Внутрішня служба і зв'язок, 20). Сиґналізація і піонірка, 21). Імпрези, ватра.

Учасників у таборі було 43 із булавою, з того 9 дівчат і 34 мужчини. Вік учасників понад 18 літ. Освіта середня і вища 50%, неповна середня 10%, народна 40%. Заступлені були: Станиславів, Галич, Надвірна, Сколе.

Як бачите, написати звіт із табору і важко і легко. Легко, бо жадної праці не вимагає, хіба сухе звідомлення про кількість учасників, навчання тощо. Важко, бо написати правдиво про таборове життя, вимагає вже глибшого підходу до справи. Сам не знаю, звідки почати, чи від гарної погоди, чудових, овіяних снігом Ґорґанів, гарного положення табору над Бистрицею, чи від таборових буднів.

Найкраще від початку, від того свистка, що будив таборовиків, що нормував наше життя, що своїми «довгими і короткими» зганяв нас заспаних до руханки або до обіду: ще не встигли ви, здається, заснути, а тут уже вставай і то швидко, бо всього 10 хвилин, щоб одягнутися. Осип завжди перший, бо має великі чоботи, але Славко — він хіба кипе зі злости свої черевики в піч! Уявіть собі: темно, хоч в око стрель, а тут шнуруй черевики — тих проклятих 8 дір! Славко завзято крутить кінці шнурівок і спльовує в

долоні. По кількох хвилинах випростовує спину і відсапує. Робота скінчена, прокляті черевики нарешті зашнуровані. Михайло (маркірант) філософує: «Чому то люди самі собі утрудняють життя? Той інструктор зі Львова не має нічого кращого до роботи і мучить нас своїм монотонним раз - два на руханці».

Година 6,30. всі таборовики вже на руханці. Тепер порядки, бо за півгодини молитва. Ви б певно не пізнали хлопців. На місці заспаних очей і розкуйовджених чуприн (спимо в сіні) дивляться на вас веселі обличчя з приведеним до порядку неслухняним волоссям, пружаться юні постаті, стягнуті ременями, зовсім як при війську. Якщо хочете оглянути приміщення, то йдете перед молитвою (поки ще черговий підстаршина відбирає звіт від ройових) з обозним, що шукає собі нагоди до зачіпки. Очі обозного бігають по всіх кутках кімнат, чи не висить де павутиння, заглядає під подушки, чи нема там де мокрого рушника або кипутих в поспіху онуч, але, на лихо собі, він не може нічого знайти. Обозного огортає лють за те, що все в порядку. Коци всі по військовому, убрання зложене в ногах в «кістку», подушки зверху. Ех! Їдунки на столі також усі чисті, миднипя чиста, підлога заметена. Ні, хоч би й мали ви сьогодні охоту до чогось причепитися — «нема права»! Переходите до кімнати другого роя. І тут так, як у попередньому. Всі ліжка (6 поверхових ліжок) всміхаються білими карточками, на яких видніє прізвище та ім'я таборовика, його рій та старшинський ступінь. Зразковий порядок замічуєте і в кімнаті четвертого роя, і в їдальні, і в кухні, а також у третьому рої жінок у будинку, віддаленому на 300 м. від чоловічого табору. Не одного здивувало б, як можна застелити рівно ліжка і замести підлогу без світла, бо рання молитва відбувалася в 7 - ій год. рано, а лямпа звичайно не мала нафти. Це хіба справність таборовиків.

Дижур по кухні

Найбільше праці вложили тут дівчата. Не одна з них може і не заглядала ніколи до кухні вдома, а тут наказ і варк! Стефа каже, що навчилася робити пироги. Подумайте, чотириста пирогів зробити, як хтось їх іще в житті не робив! А найгірше — це хіба ж казани. Навіть працьовиті руки Зені К. не можуть їм дати «лиця». «Ох! Казан затовщений оливою, а тут пора вже каву наставляти, — але ж у каві очка плавати будуть, як у борщі» і сміється. Але на це є рада — попіл. Клявда зовсім спалилася (навіть руки) від горячої кухні. Треба спішитися, бо зараз влетять з гамором і співом: «Кухар, кухар все дає нам репете» голодні таборовики.

Пакості

Треба бути в таборі, щоб уповні зрозуміти значення цього слова. Пакості — не значить, що вас можна «зібрати», обкидати снігом, а навіть поставити до карного звіту. От ви собі звичайнісінький таборовик, нікому нічого не завинив і якось не вимили, як слід, їдунки. Аж ось контроля і ваша нещасна їдунка описує великий лук у повітрі та вилітає на сніг. Або нещастя хотіло, що ви не прибігли на час на збірку, бо десь шкарпетка закинулася, і тепер грізний наказ інструктора Міська (ох, той факір): «Долів — встань, бігом — долів». Робить із вас білого діда Мороза. «Добрий був би табор, якби не таборові пакості», — кажуть маркіранти.

Перед іспитом

Багато праці вложили таборовики при підготовці до кінцевих таборових іспитів. Викладів було досить, деякі тяжкі, а вільного часу мало — година по обіді, година по вечері. Однак таборовики виявили при іспиті сумлінну підготовку. Під час нічної тиші, коли ввесь табір спав, на вартівні не спала варта (п'ять людей) — щодня інші з кожного роя. Тут при тьм'яному світлі нафтової лямпи кипіла праця, хлопці вчилися. Сильніші допомагали слабшим, і середньошкільники вчили селянських хлопців із народною освітою, і таким способом «вояки» осягнули своє. Хоч рано помучені і бліді від неспання вставали на молитву, проте почуття, що досягли мети, додавало їм сили до дальшої праці. Робили це властиво без дозволу, бо вартовому вільно не спати тільки під час варти.

Ось вам кілька уривків із таборового життя. А воно таке багате на події! Табір осягнув свою ціль. Він дещо заспокоїв тугу української молоді за життям у гурті, за пригодами й невигодами. Бо в жадному народі немає такого сильного бажання виявити свою силу, як саме в українському. Бажання це, підсилюване роками неволі, відсутністю власної армії, пуртує найсильніше серед молоді. Українська молодь тужить за твердим вояцьким життям, за вихованням на зразок великих націй, як німці, чи італійці. Тих 15 днів, проведених у таборі, зблизили таборовиків до себе. Багато їх було, з різних закутин української землі, з різними вдачами, кожний привіз до табору крихітку свого я. Одні селяни другі ремісники, деякі з середньою освітою, інші з народною. По кількох днях спільного життя в таборі вони зжилися, взаємно доповнювались. Таборова дисципліна, труди нікого з них не зневохотили. Всі вони певно зійдуться в другому таборі. Хто раз зазнав чару таборового життя, повного пригод, хто раз стояв у лаві друзів і полюбив таборові «пакості», пісні, жарти, той буде завжди вірним ідеї таборового життя. Табір у Пасічній — це доказ зрілости української молоді до будування власного самовиховного життя в куренях молоді.

Мирослав Шарко.

РОЗМОВИ НА ЧАСІ

Редакція »Дороги« відкриває для молоді й своїх читачів окрему рубрику цих розмов. Всякий читач може прислати свої міркування, які вважає важливими під теперішню хвилю.

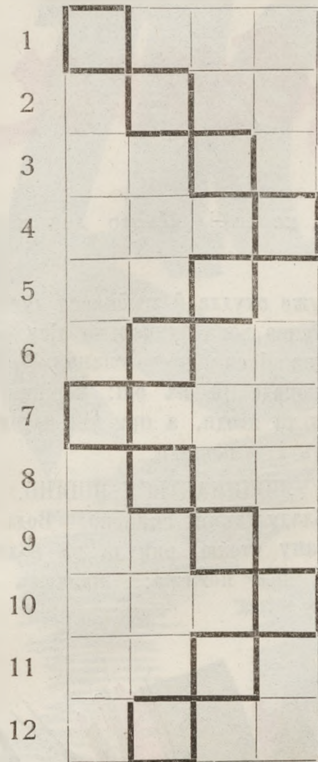
Зрівняння всіх фахів, родів праці

У народів західної Европи вже давно нема такого середньовічного поділу на шляхту, панів і »поспільство«, цебто сірих людей, як це було в Польщі. Тож не дивуймося, що вона впала. Ми не можемо наслідувати в тому Польщу. Теперішня Німеччина, Протекторат та інші краї, де українці були на еміґрації, не знають такої різниці.

Як твоя сестра чи брат не буде в гімназії тільки в технічній чи ремісничій школі, то однаково він буде важною особою, потрібною людиною, добрим українцем і без матури та університету. І ньошей більше матиме й харчування та дім кращі, як ті урядовці. А освіту може здобути собі з книжки та зі школи життя.

ХРЕСТИКІВКА

(Подав Дм. Качор)

1. Чого нам потрібно.
2. Місто в Україні.
3. Інакше протинок.
4. Зістрижена вовна з вівці.
5. Гірський хижий птах.
6. Рід поезії.
7. Ріка в Еспанії.
8. Чернеча гора.
9. Виконує артист.
10. Кличний від „кінь".
11. Інакше привид.
12. Інакше підстава, магазин

Прочитай ім'я і прізвище одного визначного українця.

ЛОМИГОЛОВКА

Показати помилки в рисунку.

Розв'язки ребусів і хрестиківки з ч. 2. „Дороги":

Ребус ч. 1: Який пан, такий крам.

„ „ 2: Атом, підніжок, сорока, Букарешт.

„ „ 3: Тому чорт ляхів бере, що одинцем ходять.

Хрестиківка: урна, коса, рука, араб, їжак, нора, атом.

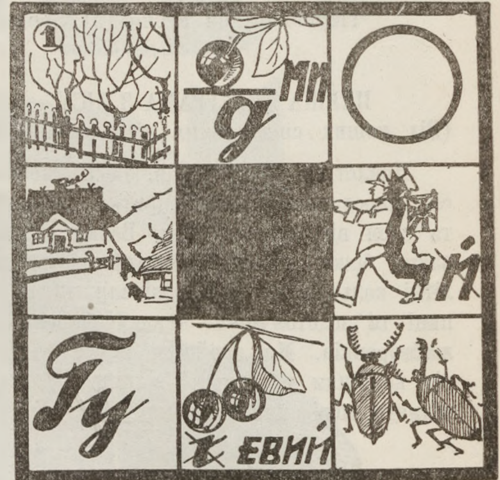
Влучних розв'язок вплинуло 17 і 5 неповних. Нагороду з вильосування — повість І. Н. Левицького „Чорні Хмари" — дістав Євген Котик зі Львова. Книжку може відібрати з цим числом „Дороги", як виказкою — в адміністрації „Дороги", Львів, Унгарнштрассе 21.

За влучне відчитання поміщених в 3-тьому числі: ребусів, хрестиківки, паліндромів... призначує Редакція до вильосування книжкові нагороди. Розв'язки присилати до кінця березня — Львів, Унгарнштрассе 21. для „Дороги".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Мр. Губчак, Ловіч: Ваша стаття дуже актуальна, але в найближчих числах не можемо її помістити.

Кузь Володимир, Перегінсько: Ваші вірші настроєм і тематикою не підходять до „Дороги". Працюйте над мовою. „Грудь" — це не те саме, що „груди" — як Ви думали, а зовсім що інше.

Ребус ч. 4.
Відчитати слідом шахового коника.

Ребус ч. 5.

„ДОРОГА" — ілюстр. журнал. **Появляється** 1-шого кожного місяця. **Видає** „Українське В-во", Краків-Львів, Унгарнштр. **21.** Тел. 233-23 — За редакцію відповідає: Проф. **Северин Левицький.** — Передплата: річно 8.— зл., піврічно 4.— зл. **Поодиноке число 80 сот.** — ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 500 зл., 1/2 сторінки 280 зл., 1/4 сторінки 150 зл., 1/8 сторінки 80 зл. Львів, — 8 Друкарня, Агорнштр. 15, (Зіморовича 15). Тел. 222-81. — Ukrainische Monatsschrift „DOROHA" (der Weg) Verlag: Ukrainischer Verlag, Krakau, Zweigstelle Lemberg, Ungarnstrasse 21. – Druckerei 8, Ahornstrasse 15.

ЦІНА 80 СОТ.

Zeitungsdrucksache „DOROHA", Lemberg, Ungarnstrasse 21.

Лісова газета

Першого дня весни (21 березня) — весняний рівнодень. Сонце дванадцять годин на небі. Цього дня в лісі святкують Новий рік — свято повороту весни.

ПЕРША ТЕЛЕГРАМА З ЛІСУ.

(Від наших спеціяльних дописувачів)

Прилетіли зграї граків. Весна почалася. Народились перші звірятка. У лосів та сарн відростають роги. Вовки, лисиці, зайці, білки, куниці перефарбовуються на літні кольори. У лісі заспівали чижі, синиці та золотомушки. Чекаємо шпаків та жайворонків. Ми знайшли ведмеже лігво під корінням вивернутої ялини. Вартуємо ведмедя, повідомимо про його вихід. Струмки талого снігу збираються під кригою. У лісі капотіння: розтає сніг на дереві. Вночі морози сковують кригу.

2. ДРУГА ТЕЛЕГРАМА З ЛІСУ.

(Від наших дописувачів)

Вода виходить на кригу. Сніг обвалюється, глушці токують, дятлі барабанять.

Прилетіли шпаки та жайворонки.

Нам обридло чекати, коли вийде ведмідь з лігва. Ми подумали, чи не змерз він там.

Ми поприносили лопати та й почали копати сніг під зваленою ялиною, де лігво. Раптом сніг заворушився. З переляку ми врозтіч на всі боки.

З-під снігу виліз зовсім не ведмідь, а невиданий звір, завбільшки як велике порося, увесь у хутрі, з чорним черевом та двома темними смугами на білуватій голові.

Побачивши нас, він сердито хрюкнув і, з боку на бік перевалюючись, підтюпцем побіг до лісу.

Виявляється, що це зовсім не ведмеже лігво, а борсукова нора, і виліз із неї борсук.

Даремно ми злякалися: борсук хоч і хижак, але сам на людей не кидається. Ми його рано розбудили цього року. Тепер уже він більше не засне і ночами визбируватиме в лісі — равликів, личинок та жуків, їстиме коріння та ловитиме мишей.

Ми почали знову шукати по всьому лісі, і знову знайшли ведмеже лігво, тепер уже справжнє.

Ведмідь ще спить.

3. ТРЕТЯ НАДЗВИЧАЙНА ТЕЛЕГРАМА З ЛІСУ.

(Від нашого дописувача)

БІЛЯ ЛІГВА.

Знизу хтось зрушив сніг, і з'явилася величезна чорна пащека звіра.

Це вилізала ведмедиця з двома ведмежатами.

Ми бачили, як вона солодко позіхнула на всю пащу. Потім вона помітила нас і пішла в ліс. Шкандибаючи, бігли за нею ведмежата. Ми встигли помітити, що вона дуже схудла й зробилася дуже кудлата.

Тепер вона блукає по лісу — дуже голодна після довгого спання — і їсть усе, що попаде їй на очі: коріння, торішню траву та ягоди, а при тій нагоді не проґавить і зайченяти.

ПОЧИНАЄТЬСЯ ПОВІНЬ.

Владу зими скинено. Вода зламала крижану стелю, ринула на волю.

У полі пожежа: палають сніги під сонцем.

На водопіллі з'явилися перші дикі качки та гуси.

Щодня стільки подій, що не встигнеш записувати.

Сполучення з містом перерване, дороги розмиті. Починається повінь.

Про жертви повені повідомимо хіба пташиною поштою...

(За Віталієм Б'янкі)

